

ΤΟ ΒΡΑΒΕΙΟ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΚΑΙ Ο ROMAIN ROLLAND 卷卷

Στὸ ἄρθρο του γιὰ τὸν Ἑρνέστο Ψυχάρη, στὸ 538 φύλλο τοῦ «Νουμά», ὁ κ. Παλαμᾶς γράφει ὅτι τὸ βραβεῖο ποὺ ἀμφισβητοῦσε τὸ μυθιστόρημα τοῦ γενναίου γάλλου ἀξιωματικοῦ, ἐδόθηκε ἀπὸ τὴν Ἀκαδημία «στὸν πολὺ μεγαλύτερο στὰ χρόνια συγγραφέα, στὸ Ρομὰιν Ρολλάν, γιὰ ἔλη του τὴ μακρόχρονη φιλολογικὴ ἐργασία».

Ἡ φράση αὐτὴ ἔκανε ἴσως νὰ γραφεῖ καὶ στὰ «Ο,τι θέλετε τοῦ ἴδιου φύλλου τοῦ «Νουμά» ἡ ἀφελῆς παρατήρηση ὅτι «τὸ Βραβεῖο δόθηκε στὸ γνωστὸ συγγραφέα Romain Rolland, ἐπειδὴ, εἶπαν, εἶναι πρεσβύτερος». Αὐτὸ τὸ νόημα κρύβεται καὶ μέσα στὶς γραμμές, ποὺ ἀναφέραμε, τοῦ ἁρθροῦ τοῦ κ. Παλαμᾶ.

Ὁ ἀρθρογράφος δὲ φαίνεται νὰ εἶναι πολὺ καλὰ πληροφορημένος: Ἡ ἰδέα ποὺ ὀδηγοῦσε τὴν κρίση τῆς Ἀκαδημίας εἶτανε, νὰ δοθεῖ τὸ Βραβεῖο σὲ φιλολογικὴ ἐργασία, ποὺ θὰ εἶχε τὴν ἐπιβολὴ *ἔργου*. Γι' αὐτὸ ἐδόθη τὸ βραβεῖο στὸ R. R. Κ' ἕνα *ἔργο*, ἂν καὶ εἶναι ἐν γένει πρὸ τὸν καιροῦ ὅπως δὴ ποτε μακροῦ, δὲν εἶναι ἀκριβῶς συνώνυμο μὲ «μακρόχρονη φιλολογικὴ ἐργασία». Χωρὶς νὰ ζητήσουμε ἐδῶ νὰ διευκρινίσουμε τὴ διαφορά, παρατηροῦμε ἁπλῶς ὅτι πολλοὶ συγγραφεῖς ἔχουν «μακρόχρονη φιλολογικὴ ἐργασία» — κ' ἐργασία εὐδόκιμη, χωρὶς γι' αὐτὸ νὰ ἔχουν καὶ *ἔργο*. Ἔτσι γιὰ νὰ μείνουμε στὰ δικά μας, ἡ ἐργασία τοῦ Σολωμοῦ ἔχει τὴν ἐπιβολὴ *ἔργου*, ἐνῶ ἄλλοι, παλαιότεροι καὶ νεώτεροι, θάρκεσθουν στὴ «μακρόχρονη φιλολογικὴ ἐργασία» — ἀχέτως μὲ τὸ ζήτημα τῆς εὐδοκίμησης, καὶ τῆς ἀξίας τῆς ἐργασίας των.

Στὴν κρίση τῆς Ἀκαδημίας γιὰ τὴν ἀπονομὴ τοῦ βραβείου δὲν ἐδάρυναν οὔτε οἱ διαφορὲς μουσικὲς μελέτες τοῦ συγγραφέως, οὔτε οἱ «βιογραφίαι μεγάλων ἀνδρῶν» ποὺ δημοσίεψε, οὔτε τὰ δράματά του.

Τὸ βραβεῖο ἐδόθη στὸ R. R. γιὰ τὸ δεκάτομο ἔργο του «Jean—Christophe» — χωρὶς νὰ δοθεῖ ἀπὸ τὴν Ἀκαδημία, ὅσο ξέρομε, ἰδιαίτερα προσοχὴ στὸν ἀριθμὸ τῶν δεκάδων τῆς ἡλικίας του, ἢ τῶν ἁσπρῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς του. Ὅσο γι' αὐτές, ἐκείνοι ποὺ τὸν γνωρίζουν προσωπικῶς διηγοῦνται, ὅτι δὲν ἔχει ἀκόμα, ὅτι στέκεται πολὺ καλὰ, καὶ ὅτι ἀρίθμει χρόνους σαράντα καὶ ἕξ. Κετὰ τὰ ἄλλα ὁ R. R. εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς *néous maitres* τῆς σύγχρονης σκέψης στὴ Γαλλία. Τὸ ἔργο του «Jean Christophe» εἶναι τὸ δρᾶμα μιᾶς νεώτερης ἡρωϊκῆς ψυχῆς μέσα στὶς αἰώνιες, καὶ αἰώνια ἐπαναλαμβανόμενες περιπέτειες τῆς ζωῆς, — ἡ ἀπάντησή της στὰ μεγάλα σύγχρονα προβλήματα, καὶ τὸ ἀνέδραμά της σὲ μιὰ τελικὴ ἀρμονία.

Πλούσια ψυχολογικὴ φαντασία—ψυχολογία δυνα-

τὴ καὶ παλλομένη ἀπὸ ζωὴ, πάθος, ἐμφύχωση τῆς φύσεως μυστικῇ ἢ ἁπλῶς ποιητικῇ, εἶναι ἀπὸ τίς πιὸ ἐμφανεῖς φιλολογικῆς τοῦ ιδιότητες. Τὸ ὕψος τοῦ ἀκολουθεῖ τὴν κλασσικὴ παράδοση— λιτό, σφιχτό, στερεὸ —φῶς, λογικὴ, εὐθεῖα γραμμὴ.

Τὸ ἔργο του διαπνέει βαθὺς προσωπικὸς τόνος — καὶ βραθεῖα εἰλικρίνεια, πράγματα ποὺ καλλιεργοῦνται κ' ἐδῶ, ὅπως ξέρομε, μὲ περισσὴ ἐπιμέλεια ἀπ' ὅλο τὸ βομβοῦν σμήνος τῶν διαφορῶν πεζῶν καὶ ἐμμέτρων κυρίων ποὺ ἐργάζονται, ὅπως λένε, γιὰ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, τὴν ἑλληνικὴ σκέψη, τὴν ἑλληνικὴ ψυχὴ, τὴν ἑλληνικὴ φιλολογία — ἢ τὴν Ἰδέα, τὸ περίεργο αὐτὸ ξόανο μὲ τ' ἀχύρινα ἐντόσθια.

Τὰ παραπάνω δὲν ἔχουν οὔτε ὡς σκιά τὴν πρόθεσιν νὰ μειώσουν τὸ σεβασμὸ καὶ τὴν ἐχτίμησιν ποὺ ὀφείλονται στὸ πρόσωπο καὶ στὴν ιδιοφυΐα τοῦ παλληκαριοῦ, ποὺ χάρισε τὴ ζωὴ του στὴ Γαλλία—«τὴν πατρίδα κάθε εἴδους εὐγενείας».

Θελήσαμε μόνο νὰ διορθώσουμε μιὰν ἀνακρίβεια— καὶ νὰ δείξουμε μὲ τί ὀπτικὴ γωνία βλέπουμε συνήθως τὰ πράγματα—ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα.

Σ. ΑΛΙΜΠΕΡΤΗΣ

ΝΤΕ ΛΑ ΜΠΡΟΥΓΕΡ. — Νομίζω πὼς μπορῶ νὰ πῶ γὰρ μιὰ θέση ἀψηλὴ καὶ λεπτὴ ποὺ μπορεῖ νὰ κάνει νὰ τὴν ἀναβῇ εὐκόλα μὰ ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ τὴ διατηρήσῃ: Εἶδαμε πολλοὺς ἀνθρώπους νὰ τοὺς ρίχνουν ἀπὸ μιὰ θέσιν ἀψηλῇ, ποὺ εἶχαν, τὰ ἴδια ἐλαττώματα ποὺ τοὺς ἀνέβασαν ἐκεῖ.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Μοῦ φαίνεται, πὼς τώρα τελευταῖα γίνεται κατὰ-χρησιν μὲ τὴ λέξη πολιτισμός· τόσο πολὺ, ποῦχασε πιά τὴ σημασίαν τῆς κ' ἀπόμεινε λέξη κοῦφια. Γιὰ τὸν πολιτισμὸ πολεμήσαμε μεῖς, γιὰ τὸν πολιτισμὸ πολεμάει τώρα κι' ἡ Τριπλὴ Συνεννόησι, μαζί μὲ τοὺς μαῦρους καὶ τοὺς κίτρινους συνεργάτες τῆς, γιὰ τὸν πολιτισμὸ κι' ἡ Διπλὴ Συμμαχία μαζί μὲ τοὺς Τούρκους, γιὰ τὸν πολιτισμὸ παραφυλᾶνε κι' οἱ οὐδέτεροι, γιὰ νὰρπάξῃ ὁ καθένας τοὺς ὅτι μπορεῖ. Κι' ἡ κατὰ-χρησιν μὲ τὴ λέξη αὐτὴ δὲ σταματᾷ ἴσα μ' αὐτοῦ: τὴν ἔχουμε τώρα πρώτη καὶ καλύτερη σὲ κάθε σκέψῃ καὶ κάθε συζήτησιν. Καὶ μεῖς οἱ Ρωμιοὶ τὴν ἀρπάξαμε καὶ τήνε ντύσαμε ἄλλοι μὲ φουστανέλλα κι' ἄλλοι μακεδονίστικα, καὶ τήνε βαφτίσαμε *Ἑλληνικὸ πολιτισμό*. Κι' ἔτσι ἔχουμε τώρα πιά δυὸ πολιτισμοὺς· τὸ σκέτο γιὰ τὰ γενικὰ ζητήματα, γιὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸ πόλεμο, γιὰ νὰ ὑπερασπιστοῦμε ἢ νὰ καταγορήσουμε τὴ Γερμανία ἢ τὴ Γαλλία· καὶ τὸν *ἑλληνικὸ πολιτι-*

σμό για την εσωτερική μας χρήση, για τα οικογενειακά μας ζητήματα.

Θά ήθελα να ξεκαθαρίζαμε τα πράγματα και να εξηγήσασαμε, τί θέμε να πούμε με τη λέξη **πολιτισμός** και τί με τίς λέξεις **έλληνικός πολιτισμός**.

‘Ο άτμός, ο ηλεκτρισμός, τ’ αυτοκίνητα, τ’ αεροπλάνα, ή τυπογραφία, είναι ή δέν είναι πολιτισμός; κι’ είναι έλληνικός ή φράγκικος πολιτισμός; ‘Η χημεία, ή αστρονομία, ή γλωσσολογία, τὰ Νομικά και όλες οι άλλες έπιστήμες είναι πολιτισμός; κι’ είναι έλληνικός ή φράγκικος; ‘Η ποίηση, ή ζωγραφική, ή μουσική, ο χορός τί είναι; ‘Η Χριστιανική θρησκεία, ο βουδισμός, ή σοφία του Κομφουκίου τί είναι; ‘Η άθεα είναι πολιτισμός; Οι ιδέες της αγάπης, και οι ιδέες του δικαιώματος του πιο δυνατού; ‘Τα κανόνια κι’ οι μιντραγέζιες; ‘Η υπαρούνη κι’ ή τουρπίνα; Είναι όλ’ αυτά πολιτισμός; κι’ είναι έλληνικός ή ξένος;.....

Ξέρω, πως άπ’ όλ’ αυτά μπορούμε να διαλέξουμε κάμποσα, όσα είναι δημιουργήματα της ψυχής, των αιστημάτων, του γούστου, και να πούμε: ή έλληνική ποίηση είναι ‘Έλληνικός πολιτισμός, ή φράγκικη είναι φράγκικος· το έλληνικό τραγούδι έλληνικός, το φράγκικο ξένος· ο συρτός είναι έλληνικός, το ταγκό φράγκικος· το ροσμπίφ, το ξυνολάχανο κι’ ή μπίρα ξένος, το ίμαμ—μπαϊλτί, οι κεφτέδες κι’ ή ρετσίνα έλληνικός. Μά γώ ρωτάω: “Ένας που σφάζει την άδερφή του σαν τ’ άρνι μες στο δρόμο για λόγους τιμής κι’ οι ένορκοι που τον άθωνούνε έπειτα, έχουνε τάχα τον ίδιο πολιτισμό με μένα και με τον άλλο, που δε βρίσκουμε άρκετή φρίκη για μιά τέτια πράξη; “Έχουμε μαθές τον ίδιο πολιτισμό, έπειδή και μες και κείνοι πίνουνε καφέ βαρ-γλυκό μετά το φαγητό μας; ή έπειδή τάχα τρώμε με την ίδια όρεξη το γιουόετσι με μαρουλοσαλάτα και μάς αηδιάζει το ροσμπίφ, το κόκκινο άπ’ το αίμα, με κομπόστα από φραγκοστάφυλα; “Έχουμε λοιπόν τον ίδιο πολιτισμό; άν όχι, ποιός έχει τον έλληνικό; Κι’ άν εγώ νοιώθω περισσότερο από ένα τέτοιο **δράμα τιμής**, ένα δράμα του Ibsen, να πούμε, έχω δικφορετικό πολιτισμό από ένα Νορδεγό, που κι’ αυτός βρίσκει την ψυχή του μες το ίδιο δράμα, έπειδής αυτός μαγερεύει το κρέας με γάλα και γώ με σάλτσα ντομάτα; έπειδής αυτός βάζει στο ψάρι μαγιονέζα κι’ εγώ προτιμάω, να πούμε, τη σκορδαλιά; έπειδή εγώ χορεύω ίσως καρσιλαμά κι’ αυτός δέν ξέρω πόνε νορδεγικό χορό; ή μήπως είμαι σκανδιναός και δέν το ξέρω άκόμα; ή μήν τύχει και υπάρχει ένας σύγχρονος, εύρωπαϊκός πολιτισμός, που διαφέρει από λαό σε λαό κι’ από άτομο σ’ άτομο μόνο στο βαθμό και στον τοπικό χρωματισμό και ρυθμό;

Θά ήθελα άκόμα να λέγαμε, τί μάς χρειάζεται, για ποίο σκοπό τονε ζητάμε τον πολιτισμό, και για ποίο λόγο μες οι Ρωμιοι θέλουμε και καλά να φτιάξουμε τον ‘Έλληνικό πολιτισμό; Για ποίο λόγο τότε γυρεύουμε και για ποιούς: Για όλη την ανθρωπότητα ή για μερικούς ξεχωριστούς ανθρώπους; Για όλους

τους ‘Έλληνες μήπως ή για μερικούς ξεχωριστούς ‘Έλληνες; ή καθένας για το άτομό του και τα παιδιά του; Και ποιός είναι ο τρόπος που θά τονε φτιάξουμε τον ‘Έλληνικό πολιτισμό;

Μιλώντας γι’ αυτόν ή δουλεύοντάς τον; Θαυμάζοντας τον έαυτό μας και κατηγορώντας τους ξένους ή βλέποντας τον κόσμο ολο γύρω μας, και συλλογόμενοι, και ζητώντας να γνωρίσουμε το έγώ μας και τη ζωή, και παίρνοντας και μες τη θέση μας μες στη ζωή, ο καθένας άνάλογα με τη φύση του; Κλείνοντας τὰ μάτια σε ό,τι κάνουνε κι’ ό,τι στοχάζονται κι’ ό,τι αίστάνονται στην Εύρώπη και σ’ όλο τον άλλο κόσμο, κι’ ανοίγοντάς τα μόνο σ’ ό,τι γίνεται στα χωριά μας και στις έπαρχίες μας ή και στην Πόλη και στην Τραπεζούντα—ή ανοίγοντας τὰ μάτια μας και βλέποντας παντού όπου άνθρωποι; Πασκίζοντας να δώσουμε άέρα και τόπο, για να φυτρώσουνε και θεριέψουνε κι’ ανθοβολήσουνε τὰ έγώ των όμοίων μας, ή προσπαθώντας να τὰ κάνουμε ντολμάδες τυλίγοντάς τα μες τὰ κληματόφυλλα του νατσιοναλισμού μας ή του κοσμοπολιτισμού μας; μογιχιτίζοντας τη ζωή ή ξεπλύνοντάς την από τὰ φτιασίδια; φωτίζοντάς την με το φώς του ήλιου ή ρίχνοντας φωτεινές προβολές, όπως στο θέατρο στο χορό της σερπαντινάς;—Και γιατί;....

‘Η άπάντησή σ’ όλ’ αυτά, ίσια ίσια από κείνους που μεταχειρίζονται τους όρους πολιτισμός και έλληνικός πολιτισμός, δε μάς δίνεται ικανοποιητική. Δε μάς λένε τίποτα για τὰ **βαθιά** ζητήματα που χωρίζουνε ή ένώνουνε τους λαούς και τους ανθρώπους.

‘Ακούω μονάχα όραιο κι’ ένθουσιώδικη μουσική, βγαλμένη από όραιο κι’ ευγενικές ψυχές. Καμιά φορά μάλιστα παίζεται με τέτοιο ντέρτι, που μοδρχεται όρεξη και μένα να χορέψω—χωρίς όμως να μπορώ να καταλάβω το νόημά της.

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ

ΝΤΕ ΛΑ ΜΠΡΟΥΓΕΡ. — “Όλα τὰ πάθη είναι ψεύτικα. Παραμορφώνονται όσο μπορούνε μπροστά στα μάτια μας. Κρύβονται μέσα στον έαυτό τους. Δέν υπάρχει έλάττωμα που να μην έχη μιá ψεύτικη όμοιότητα με κάποιαν άρετή και να μη βοηθιέται από κε νη.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ

Έν ‘Αθήναις (Πλατεία Κάννυος)

ΑΝΩΤΕΡΑΙ ΤΕΧΝΙΚΑΙ ΣΧΟΛΑΙ

Έμπορική, Βιομηχανική, Μηχανουργική, Αρχιτεκτονική, Γεωργική.

Έγγραφα από της 20ης Αύγουστου.

Μαθήματα από της 15ης Σεπτεμβρίου

Πρόγραμμα παρέχεται δωρεάν.

Γίνονται δεκταί και μαθήτριοι.